– KONVENUT KONTUMACI & SUBIZZJONI TAL-KONVENUT –
– OFFERTA TA' HLAS PERMEZZ TA' *CHEQUE* –
– IMGHAXIJIET: ART. 1141(2) KAPITOLU 16 TAL-LIGIJIET TA' MALTA –
– SPEJJEZ GUDIZZJARJI: ART. 177 KAPITOLU 12 TAL-LIGIJIET TA' MALTA –

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR
AVV. DR. KEVIN CAMILLERI XUEREB

Seduta ta' nhar l-Erbgha, 6 ta' Gunju, 2018

Avviz tat-Talba numru: **565 / 2017**

CITADEL INSURANCE PLC
[REG NRU. C-21550]

VERSUS

KIOMALL WARREN
[K.I. NRU. 183284M]

It-Tribunal;

Ra l-Avviz tat-Talba prezentat nhar it-22 ta' Dicembru, 2017 fejn is-Socjetà Attrici talbet li l-konvenut jigi kkundannat ihallas is-somma komplessiva ta' elf, mija u erbgha ewro u hamsa u disghin ewro centezmi (€1,104.95c) rapprezentanti cifra imhallsa zejda mill-attrici wara li l-konvenut kien temm l-impjieg maghha, kif ahjar deskritt fl-istess imsemmi Avviz tat-Talba. L-attrici omettiet li tissenjala jekk kienitx qed titlob ukoll l-ispejjez gudizzjarji marbuta ma' dawn il-proceduri u kif ukoll naqset milli tidentifika jekk kienitx qed titlob l-imghax fuq l-imsemmi sorte.

Ra li ghad li debitament notifikat bl-atti ta' dawn il-proceduri, il-konvenut naqas milli jipprezenta risposta fit-terminu preskritt mil-ligi ghal dan il-ghan u lanqas ma deher personalment (jew tramite rapprezentant tieghu) ghas-smigh ta' dan il-procediment.

Ikkunsidra l-provi dokumentarji mressqa;

Ra l-atti processwali kollha;

Jikkunsidra;

Illi l-Artikolu 9(2)(a) tal-Kapitolu 380 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi illi, "*Bla hsara ghal kull regola msemmija fis-subartikolu (1), ġudikatur – Ghandu jiżgura li kaz ghandu, daqskemm ikun possibbli, jinstema' u jinqata sommarjament fl-istess jum tas-smigh tieghu u li dak is-smigh ma jtulx iktar minn seduta wahda*."

Il-paragrafu (b) ta' l-Artikolu 13 ta' l-istess imsemmi Kapitolu jiddisponi illi, "*Jekk xi parti tonqos li tidher fid-data stabbilita ghas-smigh tal-kawza, id-disposizzjonijiet li gejjin ghandhom jghoddu ... Jekk il-konvenut jonqos li jidher, il-gudikatur jista jiddeċiedi l-kawza fin-nuqqas tal-konvenut u tista ssir ammissjoni bis-subizzjoni tal-konvenut, u d-disposizzjonijiet tas-Sub-titolu VI tat-Titolu I tat-Tielet Ktieb tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili, li jirrigwardaw l-ammissjoni bis-subizzjoni tal-konvenut fil-qrati inferjuri ghandhom jghoddu mutatis mutandis*."

Minn qari ta' din ic-citata disposizzjoni, jidher li hija mhollija fid-diskrezzjoni tat-Tribunal jekk huwa jiddiferixxiex il-kawza jew le ghal gurnata ohra sabiex jisma lill-parti mharrka f'kaz li din ma tidhirx quddiemu.

Fil-kaz prezenti, l-konvenut gie debitament notifikata bl-atti processwali hekk kif jidher mir-riferta *a fol*. 7 ta' l-atti u kif ukoll registrat fil-verbal ta' l-udjenza tad-9 ta' Frar, 2018 (*a fol*. 8).[1] Nonostanti dan, l-istess konvenut la ressaq risposta fit-terminu li trid u tghid il-ligi u lanqas ma deher ghall-udjenzi mizmuma quddiem it-Tribunal wara tali notifika (*i.e.*, l-udjenzi tad-9 ta' Frar, 2018, tal-21 ta' Marzu, 2018 u ta' l-10 ta' Mejju, 2018) u lanqas ma deher xi rapprezentant tieghu sabiex issehh kontestazzjoni tal-pretiza attrici. Minhabba tali omissjoni (kemm formali u kif ukoll ta' attendenza fizika), il-konvenut gie dikjarat fi stat ta' kontumacja skond dak previst fil-Kapitolu 380 tal-Ligijiet ta' Malta. Dan kollu gie debitament registrat fil-verbal ta' l-udjenza tal-21 ta' Marzu, 2018 (ara *a fol*. 9).

Fil-konfront ta' l-imsemmi konvenut gie prezentant kapitolu. Dan gie hekk prezentat mill-kumpannija attrici fl-udjenza tal-21 ta' Marzu, 2018 (ara *a fol*. 11) li gie dikjarat bhala misqarr fl-udjenza sussegwenti ta' l-10 ta' Mejju, 2018 (*a fol*. 12). Peress li l-konvenut naqas milli jirregistra dehera biex iwiegeb ghal tali kapitolu, fid-dawl ta' tali omissjoni, l-istess kien jisthoqqlu jigu emmnut, u dan ittiehed bhala mistqarr. Dan kollu gie puntwalizzat fil-verbal ta' l-udjenza ta' l-10 ta' Mejju, 2018.

It-Tribunal josserva illi, in linea ta' principju, il-kapitolu hu fatt processwali li jgib mieghu effetti specifici, espressament prevvisti u determinati mil-ligi taht il-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta [*vide* Artt. 698(2) u 702(3)]. Minn tali disposizzjonijiet huwa dezunt illi l-kapitolu hu mezz dirett biex jipprovoka konfessjoni gudizzjali f'min lilu jigi deferit ta' fatt sfavorevoli ghal kapitolat u ta' vantagg ghall-parti li eskogitatu. Jinghad fid-decizjoni *in re* **Anthony Borg v. Samwel Veneziani** (Appell Inferjuri, 28 ta' April 1998), illi "*din ic-cirkustanza hi hafna*

[1] Il-verbal relattiv ghal tali udjenza jghid hekk: "*Dr. Borg Cardona informa lit-Tribunal illi fil-mori ta' bejn il-prezentata tal-kawza u llum sehhew diskussjonijiet bejn il-partijiet bil-ghan illi l-kwistjoni tigi transatta izda l-istess ma kellhomx ezitu pozittiv. Dr. Borg Cardona ukoll jirrileva illi ma jsibx oggezzjoni illi l-kawza tigi differita ghal darb' ohra sabiex fil-mori tad-differiment tigi prezentata r-risposta tal-Konvenut illi mill-atti jirrizulta li gie notifikat fis-16 ta' Jannar 2018 (fol. 7) lill-istess Konvenut. Fid-dawl ta' dan, it-Tribunal, f' dan l-istadju, mhux ser jippronunzja ruhu dwar il-kontumacja o meno tal-Konvenut, u dan in vista ta' dak rilevat minn Dr. Borg Cardona*."

rilevanti ghaliex tfisser illi bin-nuqqas tal-konvenut appellat li jidher biex jikkontesta l-kapitolu, saret prova posittiva li l-ammont rekalmat mill-attur kien dovut lilu ghal ragunijet minnu pretizi u dana bl-ammissjoni – anke jekk negattiva fis-sens ta' non kontestazzjoni – ta' l-istess konvenut." Fl-istess sens ara s-sentenza *in re* **Stephen Vella et v. Bollicine Limited** (Appell Inferjuri, 9 ta' Jannar, 2008).

Madanakollu, ghalkemm huwa veru li l-kapitoli, meta s-subent ma jkunx wiegeb ghalihom u ma jkunx iggustifika l-omissjoni tieghu li jikkontesta l-kawza formalment, ghandhom jitqiesu bhala konfessjoni (i.e., l'hekk imsejjha konfessjoni gudizzjarja). Imma dana ma jfisserx li min hu tenut jiggudika huwa obligat joqghod dejjem fuq dik il-prezunta konfessjoni. Is-subizzjoni hija semplici mezz ta' prova, u ghandha tigi ezaminata u valjata flimkien mal-provi l-ohra kollha tal-kawza, b'mod illi, jekk il-kapitoli ma jkunux konfacenti mal-provi l-ohra tal-kawza, u l-gudikant jidhrilu li ghandu jaghti prevalenza lil dawk il-provi l-ohra, l-konfessjoni prezunta derivanti mis-subizzjoni ghandha ccedi quddiem dawk il-provi l-ohra. F'dan is-sens ara d-decizjoni *in re* **Tabib Dr. Antonio Zammit et v. Francesco Pace et** (Prim'Awla, 28 ta' Gunju, 1952). In tema, kemm id-duttrina legali kif ukoll il-gurisprudenza, issoktaw jaffermaw, u jikkawtelaw ukoll, illi tali prova wehida mhux necessarjament u bilfors ghandha tiddemostra l-fondatezza tal-pretensjoni tal-parti attrici in kwantu dak l-istat migjub in essere bil-kapitolu ma ghandux ifisser li qed jintroduci derogi ghall-principju tal-piz tal-provi. Kif rilevat mill-Qorti ta' l-Appell kolleggjali fil-kawza *in re* **James Trapani et v. Vincent Cilia** (28 ta' April 2000), "*il-kapitoli jitqiesu konfessati però dan ma jfisserx li l-Qorti kienet obbligata toqghod fuq dik il-prezunta ammissjoni. Dik il-prova kellha tigi evalwata u meqjusa flimkien ma' kull prova ohra li sa dak l-istadju setghet kienet diga' prodotta quddiem il-Qorti. Dan ghaliex kif gja' nghad is-subizzjoni setghet tintalab f'kull parti tal-procedura.*"

Apparti l-imsemmija konfessjoni gudizzjali, it-Tribunal ha qies ta' dak registrat bil-gurament mir-rapprezentant tas-socjetà attrici, Roberto Apap Bologna, illi sostna hekk fl-udjenza tal-21 ta' Marzu, 2018: "*Is-Sur Roberto Apap Bologna, rappezentant tas-Socjeta' Assiguratrici Attrici, bil-gurament tieghu, ikkonferma illi l-ammont domandat f' dawn il-proceduri, cioe' EUR1,104.95, ghadu interament dovut mill-Konvenut u li l-ebda pagament akkont ma sehh fil-mori ta' bejn il-prezentata tal-prezenti kawza sad-data tal-lum*." (ara *a fol*. 9).

It-Tribunal ha konjizzjoni ukoll tad-dokumentazzjoni ezebita *seduta stante* mill-attrici, u konfermata bil-gurament minn Roberto Apap Bologna (ara *a foll*. 15–17), li taghati x-xenarju wara l-ammont li qed jigi reklamat f'dawn il-proceduri minghand il-konvenut mill-attrici. Id-dokument immarkat «ABC» huwa *payslip* erronjament mahruga mill-attrici lill-konvenut fl-ammont ta' €1734.94c (*a fol*. 15) u d-dokument immarkat «ABCa» juri l-*payslip* korretta li kellha tinhareg lill-konvenut fl-ammont €629.99c (*a fol*. 16). Id-differenza bejn iz-zewg ammonti iggib ic-cifra mitluba f'dawn il-proceduri, cioè €1,104.95c.

Ulterjorment, l-attrici ezebit dokument immarkat «ABCb» (*a fol*. 17) li juri kopja ta' *cheque* (Banif Bank nru. 88 datat 31/08/2017) emess mill-konvenut lill-attrici fl-ammont ta' €1,238.08c marbut mal-prezenti kwistjoni, liema *cheque* gie sussegwentement *countermanded*. B'tali dokument l-attrici tikkontendi illi "*l-intimat kien accetta li ghandu jaghti*" lill-attrici, ossia rikonoxximent li l-konvenut kien debitur di fronti ghall-attrici kreditrici (ara *a fol*. 14). L-attrici tispjega wkoll illi d-differenza bejn l-ammont muri f'dan ic-*cheque*

(i.e., €1,238.08c) u l-ammont domandat f'din il-kawza (i.e., €1,104.95c) huwa minhabba "*li kien hemm aggistamenti ghal commission*" (ara *a fol*. 14). Dwar tali prova, opportuni dawn il-ftit osservazzjonijiet.

In tema legali ghandu jigi osservat illi l-emissjoni ta' *cheque* hi prova dokumentali ta' l-element kostitutiv tar-rapport bejn il-partijiet u jikkreja, in materja, il-presunzjoni legali relattiv tat-titolarità tad-dritt stabbilit f'dan id-dokumenti (ic-*cheque*) ghaf-favur tal-persuna legittimata. Dan l'ghaliex, kif deciz, "*ic-cheque ... intrinsikament mhuwiex hag'ohra hlief dokument ta' kreditu (credit document - documento rappresentante un credito presso una banca)*" (*vide* decizjoni riportata f'*Kollez*. **Vol. XLVI-II-600**). F'idejn il-pussessur ic-*cheque* ghandu l-vantagg konsimili ghal dak li ghandu titolu kambjarju. F'dan is-sens, ara d-decizjoni riportata f'*Kollez*. **Vol. LXXVI-II-520**; **Luigi Portelli et noe v. Dr. John C. Grech noe** (Appell Civili, 6 ta' Ottubru 2000) u **Anthony Borg et v. Anthony Francis Willoughby et** (Prim'Awla, 9 ta' Marzu, 2005, konfermata in sede appell fil-31 ta' Ottubru, 2007). Inoltre, fis-sentenza *in re* **Ramel u Zrar Ltd v. Mixer Ltd gja Planka Ltd et** (Prim'Awla, 22 ta' April, 2004) inghad illi, "*il-hrug ta' cheque jissarraf f'gharfien car, esplicitu u inkondizzjonat tad-debitu ... Bil-fatt tal-hrug ta' cheque (ukoll jekk mhux ghall-ammont tal-kreditu kollu pretiż), issehh dikjarazzjoni bhal dik mahsuba fl-artikolu 2151(2) tal-Kodici Civili, u rraguni li ghaliha dak ic-cheque seta' ma ssarrafx ma tnaqqas xejn mill-effett ta' stqarrija bhal din*."

Ghat-Tribunal bl-emissjoni tac-*cheque* fuq indikat, il-konvenut kient qed jivvinkola ruhu di fronti ghall-attrici u jirrikonoxxi l-assunt li hu kien debitur taghha f'ammont determinat. Tali agir hu wkoll ekwiparabbli ghal proposta unilaterali, cara u inekwivoka, fejn id-debitur jirrikonoxxi u jaghzel li jintrabat di fronti ghall-kreditur tieghu. Hekk kif insenjat, "*La proposta, costituendo un atto giuridico di natura negoziale, diretto a provocare l'accettazione da parte del destinatario, presuppone la volontà del proponente di impegnarsi contrattualmente*" (*cfr*. cass. civ. nru. 6788 ta' l-1990 – "Commentario Breve al Codice Civile" ta' **Giorgio Cian** u **Alberto Trabucchi**, edizjoni CEDAM, 2017; p.1464).

Fid-dawl tal-provi mressqa mill-attrici u ta' dak senjalat *supra* – u anke bl-adoperu tad-diskrezzjoni ekwitattiva vestita f'dan it-Tribunal *ex lege* skond l-Kapitolu 380 tal-Ligijiet ta' Malta – t-talba attrici timmerita li tigi milqugha peress li tressqu provi tajbin u sufficjenti li jsostnu dak domandat mis-socjetà attrici. Tali provi ma gew bl-ebda mod kontradetti u dan it-Tribunal, ezaminati l-istess fil-kwadru probatorju intier [u anke kunsidrat dak li jrid u jghid l-Art. 9(2)(b) tal-Kapitolu 380 tal-Ligijiet ta' Malta], ma jiddubitax mil-veracità u r-rilevanza taghhom.

Ghaldaqstant, it-Tribunal, jaqta u jiddeciedi dan il-kaz billi jilqa' t-talba tal-kumpannija attrici u konsegwentement jikkundanna lill-konvenut biex ihallasha s-somma ta' elf, mija u erbgha ewro u hamsa u disghin ewro centezmi (€1,104.95c). It-Tribunal jordna illi l-imghax bir-rata ta' 8% fis-sena fuq l-ammont ta' €1,104.95c ghandhom jibdew jiddekorru mid-data tas-sejha gudizzjarja, u cioè mit-22 ta' Dicembru, 2018 sad-data tal-hlas effettiv u finali [*ex* Art. 1141(2)

Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta].[2] Inoltre, l-ispejjez gudizzjarji marbuta ma' dawn il-proceduri huma a kariku tal-konvenut [*ex* Art. 177 tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta][3].

***ft.* AVV. DR. KEVIN CAMILLERI XUEREB**
Gudikatur

***ft.* ADRIAN PACE**
Deputat Registratur

[2] Ara f'dan is-sens is-sentenza *in re* **Costantino Abela v. George Azzopardi** (Appell Superjuri, 7 ta' Ottubru, 2005) u *in re* **Anthony Debono et v. Anthony Debono et** (Appell Inferjuri, 27 ta' Frar, 2008).
[3] L-Art. 177 jipprovdi hekk: "*Il-klawsola "bl-ispejjeż" titqies dejjem bħala mdaħħla f'kull skrittura li fiha jistgħu jintalbu l-ispejjeż.*"